

Spoštovani veterani in veteranke, spoštovani gostje, spoštovane gospe in gospodje, tovariši in tovarišice, v svojem imenu in imenu Zveze policijskih veteranskih društev Sever oziroma Združenja Sever vas lepo pozdravljam na 22. tradicionalnem srečanju veteranov dveh generacij v Izobraževalnem centru Pekre. V čast mi je, da lahko pozdravim organizatorje te prireditve in sicer Združenje borcev za vrednote NOB Maribor, Policijsko veteransko društvo Sever Maribor, Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Maribor, Območno združenje slovenskih častnikov Maribor in Domovinsko društvo generala Rudolfa Maistra Maribor.

Pekre, Izobraževalni center, kjer se sedaj nahajamo, je pomnik novejše zgodovine ter osamosvojitvenih procesov in vojne za Slovenijo. Kdo se ne spominja tistih kritičnih trenutkov izpred 23 let, ko je JLA v mesecu maju 1991 v mariborske vojašnice poslala več posebnih oddelkov z oklepnimi vozili, v bližino Pekar pa je začela pošiljati izvidnike, hkrati pa je prav zaradi tega teritorialna obramba Republike Slovenije vpoklicala dve protidiverzantski četi, ki sta center zavarovali.

23. maja 1991 je prišlo do incidenta med TO in JLA. Teritorialci so v bližini centra zajeli dva vojaška izvidnika, vendar so ju kmalu nato izpustili. JLA je kljub temu učni center obkolila s tanki in zahtevala izročitev enote, ki je pripravila njihova izvidnika. Čeprav z neprimerljivo oborožitvijo, so se naborniki in vodstveni kader Teritorialne obrambe odlično držali in nedvoumno nakazali, da bodo odločno branili svoj učni center. V Pekre je JLA želela napotiti vojaške okrepitve, vendar so se temu Pekarčanke in Pekarčani ter tudi Mariborčani uprli z živim zidom.

Na Občini Maribor so se začela pogajanja za rešitev konflikta, ki je grozil, da preraste v širšo konfrontacijo. JLA je prišla na pogajanja z močno enoto specialcev, ki so na znak poveljujočega pozno ponoči vdrli v pogajalsko sobo in kljub protestom prisotnih pod grožnjo orožja ugrabili poveljnika teritorialne obrambe in njegovega sodelavca ter ju odpeljali v vojaški zapor.

Aretacija poveljnika Teritorialne obrambe je med Mariborčankami in Mariborčani vzbudila veliko ogorčenje. Mestne oblasti so kot protiukrep skorajda vsem vojaškim objektom izključil telefon in elektriko. Pred vojašnico, kjer sta bila zaprta pripadnika TO, se je 24. maja 1991 začela zbirati velika množica ljudi, ki je z živim zidom želela preprečiti gibanje JLA. Vojaško oklepno vozilo BOV je zapeljalo v množico in na Ljubljanski cesti do smrti povozilo Josefa Šimčika, ki je postal prva žrtev

osamosvojitvenih procesov oziroma osamosvojitvene vojne. Spominu na te dogodke sem se tudi sam priklonil prejšnji mesec, ko je bila prav na tem mestu organizirana osrednja slovesnost v spomin na te dogodke.

Spoštovani veterani in veteranke, gospe in gospodje, danes je pravi trenutek, da se spomnimo tudi drugih dogodkov izpred mnogih let in osamosvojitvenih procesov izpred 23. oziroma 25. let, ki so pripeljali do samostojne Republike Slovenije. Spomnimo se Tigrovcev, katerim sem se tudi letos sam poklonil na Mali gori pri Ribnici ter mestu in vlogi generala Maistra, kateremu je bila posvečena posebna pozornost tudi ob praznovanju dneva slovenske vojske v Kranju, kjer sem bil prisoten. Ne moremo mimo borcev narodno osvobodilne borbe in njihove vloge v drugi svetovni vojni in vojnih invalidov. Ponosen sem, da sem imel letos že priložnost, da sem se jim poklonil ob proslavi pri prenovljenem spomeniku borcem Lackovega odreda na Pernicah, da sem bil prisoten na srečanju vseh vojnih invalidov v Medvodah in srečanju civilnih vojnih invalidov v Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani.

V teh dneh smo praznovali tudi dan državnosti, policisti in policijski veterani pa tudi dan slovenske policije. Ob tem se s ponosom spominjamo vseh osamosvojitvenih procesov. Najprej moram omeniti uspešno izpeljano akcijo Sever v letu 1989, ko smo preprečili tako imenovani »Miting resnice«, kjer je takratna slovenska oblast in policija ob sodelovanju vseh drugih, ob podpori slovenskih državljanek in državljanov, Beogradu zelo jasno povedala in pokazala, da bomo sami skrbeli za varnost naših državljanek in državljanov in to tudi, če bo grožnja prihajala iz Beograda. Letos bomo 30. novembra praznovali 25. obletnico akcije Sever.

V letu 1990 se zelo radi spomnimo Manevrske strukture narodne zaščite, ki je bila osnova za formiranje nove slovenske teritorialne obrambe oziroma slovenske vojske. Njena organizacijska struktura je bila izpeljana na osnovi organizacijske postavitve Posebne enote milice RSNZ, katere delovanje je bilo pred vojno za samostojno Slovenijo, že večkrat uspešno preizkušeno pri različnih obrambo varnostnih nalogah. Narodno zaščito je slovenska milica usposabljalna že od leta 1982 naprej, Posebna enota milice RSNZ pa se je od tega leta naprej usposabljalna za varnostno obrambne naloge. In danes govoriti, kako se je milica oziroma policija tako dobro usposobila za obrambo Slovenije od maja 1990, ko je bila izvoljena nova vlada, do osamosvojitvene vojne v letu 1991, je ne le zmotno, temveč zavajajoče, ker si s tem

želijo nekateri, da ne rečem samooklicani osamosvojitelji, pripisati vse zasluge za zmago v osamosvojitveni vojni. Če v milici ne bi bilo zadnjih deset let pred osamosvojitveno vojno vseh usposabljanj in preoblikovanja delovanja slovenske milice in njene posebne enote za primere izrednih razmer in tudi vojne, se vse sigurno ne bi končalo tako, kot se je. K temu so nas vodila vsa gibanja v Sloveniji, ki so nakazovala pot k demokraciji od Revije 57, odhoda slovenske delegacije s partijskega kongresa v Beogradu, še posebej pa so nas v milici k vsem omenjenim pripravam vodili pritiski iz Beograda v zvezi s širitvijo pristojnosti JLA na državni meji, uvajanje enotnega informacijsko varnostnega sistema v Jugoslaviji in nekateri drugi pritiski, ki niso bili v skladu z razvojem demokracije v tistem času v Sloveniji.

Letos se moramo ob dnevu državnosti spomniti tudi na osamosvojitveno vojno, kjer je padlo 19 pripadnikov teritorialne obrambe, policije in drugih. V tej vojni pa niso sodelovali samo pripadniki teritorialne obrambe in policije, temveč tudi mnogi drugi v različnih vlogah ter državljanke in državljani Slovenije. V zadnjih dneh nekateri zelo poudarjajo zasluge posameznih osamosvojiteljev. V ljubljanskem Dnevniku dne 24. 6. 2014 (S.K.) sem prebral zapis Silva Kristana, da Slovar novejšega besedja slovenskega jezika pojasni, da je »osamosvojitelj tisti, kdor pripomore k samostojnosti, neodvisnosti države«.

Torej je osamosvojitelj vsak, ki je pripomogel k osamosvajanju oziroma nastajanju neodvisne samostojne slovenske države«. Torej vsakdo glede na svoje zmožnosti in glede na mesto in vlogo, ki jo je imel v času osamosvajanja Republike Slovenije, tudi veliko pred letom 1991. »Osamosvojitelj torej ni delo le neke peščice ljudi, nekaterih takratnih ministrov, še manj pa je to delo ožjega kroga povzpetnikov, ampak gre za delo vrste intelektualcev, takratnih poslancev, policistov, teritorialcev, pripadnikov narodne zaščite, civilne zaščite, gasilcev, zdravnikov, državljanek in državljanov oziroma večjega dela slovenskega naroda. Vsakdo, ki bi bil v tistem času minister za obrambo ali za notranje zadeve, bi sigurno dobro opravil svoje delo. Mislim pa tudi, da ne bi izdajal takšnih ukazov, ki jih podrejeni ne bi želeli izvršiti, kar se je dogajalo med osamosvojitveno vojno.

Prav pri tem se postavlja vprašanje ali so bili vsi samooklicani osamosvojitelji res pravi osamosvojitelji in ali gredo danes res vsem zasluge, ki jim jih nekateri

neupravičeno pripisujejo. Jaz mislim, da jim ne gredo. To še posebno velja za nekatere osamosvojitelje, saj so nekateri razgrajevali prejšnji režim že takrat, ko so ti osamosvojitelji še korakali s titovkami in rdečimi zastavami ter stali na okopih takratnega režima.

In danes nekoga razglašati za najpomembnejšega osamosvojitelja - g. Janeza Janšo brez vseh pravih in v zgodovini zapisanih argumentov je tvegano in v nasprotju z zgodovinsko resnico in nepošteno. V zadnjem obdobju namreč številni zapisi postavljajo pod vprašaj Janšev prispevek k osamosvojitvi, njegova takratna vloga ni tako enoznačna, poudarja kriminolog Dragan Petrovac v Dnevniku dne 26. 6. 2014.

Jasno pa je, da ne more biti vsakdo tudi vojni veteran, saj ta status določa Zakon o vojnih veteranih, ki med vojne veterane uvršča tudi tiste, ki so se borili za svobodo slovenskega naroda in so imeli na kapah rdečo peterokrako zvezdo. Združenje, ki tega ne spoštuje in se zaradi tega ne udeleži državne proslave ob dnevu državnosti s praporom, si nikakor ne zasluži statusa, da deluje v javnem interesu. In kako si takšno združenje predstavlja svoje sodelovanje v Koordinaciji veteranskih in domoljubnih organizacij, ki delujejo povezovalno v interesu vsega članstva in v javnem interesu ter spravno do vseh v zgodovini prehojenih poteh.

Veterani Zveze policijskih veteranskih društev Sever oziroma Združenja Sever se bomo vedno držali naših načelnih stališč, da smo združenje, ki za vsako ceno vzdržuje vrednote, ki smo jih vzpostavili ob vseh procesih za osamosvojitve Republike Slovenije. Policijski veterani bomo vedno in tudi kot predsednik Združenja Sever se bom držal teh načel in izhodišč, ob tem pa bomo spoštovali tudi vse druge procese, vojne in dogodke, ki so šele v letu 1991 skupaj prispevali k temu, da smo z osamosvojitveno vojno prišli do samostojne Republike Slovenije.

Tukaj imam v mislih prizadevanja generala Maistra, tigrovce, partizane, vojne invalide, civilne vojne invalide, veterane vojne za Slovenijo, policijske veterane Sever oziroma veterane vojne za Slovenijo 91. Med vsemi navedenimi lahko najdemo prave veterane in domoljube, nisem pa prepričan, da to velja za tiste, ki se imajo za veterane in domoljube, s svojim ravnanjem pa razdružujejo ter **javno spodbujajo**

sovraštvo, razdor in nestrpnost ne le med veterani in domoljubi, temveč tudi med državljanke in državljani Republike Slovenije.

Zato sem zelo kritičen, ko nekateri na lasten način ocenjujejo novejšo zgodovino, s tem, ko navajajo, da je bila po podrobni proučitvi vseh bojnih akcij teritorialne obrambe in policije, najpomembnejša bojna akcija teritorialne obrambe za zmago v Vojni za Slovenijo, zavzetje skladišča JLA pri Borovnici. O tem je pred kratkim govoril g. Janez Janša ob predstavitvi knjige v Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani. Tudi drugje po Sloveniji so bila zavzeta skladišča JLA. **Izpostavljam navedeno akcijo** kot najpomembnejšo med mnogimi od Rožne doline, preko Trzina do Medvedjeka, proti Holmecu, Šentilju, Gornji Radgoni itd. **je skrajno neodgovorno in krivično** do vseh drugih akcij ter ravnanj teritorialne obrambe in policije. Ali bomo sedaj tudi pri vojni in drugih procesih za osamosvojitve Slovenije iskali bolj in manj pomembne akcije in oborožene spopade ter bolj in manj uspešne osamosvojitelje, hkrati pa se skrivali za vrednotami slovenske osamosvojitve? V mislih imam Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve, ki je na hitro in na vprašljiv način pridobilo status združenja v javnem interesu s pomočjo prejšnje vlade in v katerem združenju je veliko vidnih predstavnikov strank v prejšnji vladi.

Tudi pisanje in govorjenje o tem, »da je peščica pripadnikov specialne brigade zaplenila v Borovnici večjo količino orožja, minskoeksplozivnih sredstev ter vojaške opreme, kot vse slovenske partizanske enote v vseh bojnih akcijah v času 2. svetovne vojne skupaj«, **je skrajno omalovažujoče** in neprimerljivo z vsemi žrtvami 2. svetovne vojne. O 2. svetovni vojni že dalj časa po svoje govorijo in potvarjajo zgodovino ljudje – kvazi zgodovinarji, ki so v tistem času bili premladi, da bi se igrali v peskovniku otroškega vrtca ali na domačem dvorišču.

Spoštovani, vse bojne in druge akcije, povezane med seboj in vsa druga ravnanja in dejanja vseh sodelujočih v vojni za Slovenijo in drugih osamosvojitvenih procesih so pripeljali do samostojne Republike Slovenije. Policijski veterani na takšen način ponosno gledamo na našo skupno zgodovinsko poslanstvo, ko smo končno, po krajši vojni z žrtvami, prišli do samostojne Republike Slovenije. Ob tem je potrebno opozoriti, da si **policijski** veterani nismo nikoli lastili zaslug, ki so jih imeli v času osamosvojitvenih procesov **drugi**, zato tudi ne dopuščamo in tudi ne bomo dopustili,

da bi si **drugi** prilaščali ali zmanjševali zasluge **policijskih veteranov**, celo z željo biti »nad veterani«, **kar je Združenju za vrednote slovenske osamosvojitve bilo omogočeno ob delovanju prejšnje vlade**, ki jim je v lanskem letu dodelila 3 krat več sredstev kot Združenju Sever, **hkrati pa jim je v brezplačno uporabo dodelila poslovne prostore za njihovo delovanje** – bivšo policijsko postajo Moste.

Dovolite mi, da se pri tem spotaknem tudi ob zahtevi poslanske skupin SDS, ki je zahtevala sklic Odbora za obrambo in Odbora za delo, družino, socialne zadeve 28. 5.2014, češ da je bila delitev sredstev za financiranje diskriminatorna, ker je Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve dobilo le 33.000,00 evrov. Zanimivo, nič pa ni bilo diskriminatornega, ko je prejšnja vlada v letu 2012 odobrila vsem veteranskim organizacijam sredstva samo za pol leta in ko je leta 2013 ista vlada novoustanovljenem Združenju za vrednote slovenske osamosvojitve dodelila kar 231.000, evrov in dala v brezplačno uporabo poslovne prostore. To smo na odborih zelo jasno povedali.

Člani Zveze policijskih veteranskih društev Sever tudi ostro protestiramo in z veliko zgroženostjo spremljamo zadnja dogajanja povezana s postavitvijo spomenika pripadnikom Slovenskega domobranstva kot pomožnih SS enot v Grahovem pri Cerknici, **saj so organizatorji** s spomenikom domobrancem znova poglobili delitve med ljudmi. Še več, gre za poskus potvarjanja zgodovine 2. svetovne vojne, za ustvarjanje afer in napetosti, ki temeljijo na ideoloških delitvah, gre za ponovno slavljenje nacizma in fašizma. Pri tem so sodelovali tudi vidni predstavniki Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve, ki jim je prejšnja vlada podelila status, da delujejo v javnem interesu.

Glede na omenjeno policijski veterani v svoji zaskrbljenosti nad omenjenimi pojavi pozivamo vse politične stranke in družbene sile, državne organe Republike Slovenije in vse ljudi, ki pošteno mislijo, da se uprejo tovrstnim poskusom potvarjanja novejšje zgodovine, da prepustijo presojo zgodovinskih dogajanj v času 2. svetovne vojne zgodovinski stroki in da se preneha z ustvarjanjem afer, napetosti, sovraštva, razdora in nestrpnosti.

Ob tem pa naj pristojni ocenijo ali ne gre v nekaterih od navedenih primerov celo za javno spodbujanje sovraštva, razdora in nestrpnosti, ki je kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije.

Spoštovani, dovolite mi, da svoje slednje misli končam z naslednjimi besedami:
Slava vsem padlim v vojnah na slovenski zemlji in hvala vsem za prispevek k samostojnosti Republike Slovenije.

Spoštovani borci in borke, veterani in veteranke, spoštovani gostje, spoštovane gospe in gospodje, tovarišice in tovariši, želim vam prijeten dan in druženje ob vašem in tudi našem prazniku.

Maribor, 28. 6. 2014

**Predsednik Združenja Sever
izr. prof. dr. Tomaž Čas**